

Kudret Emirođlu Ve Okludere

– M.Nihat Malkoç · 09 Şubat 2013

M. NİHAT MALKOÇ

"Kudret Emirođlu" ismi, birçoğumuz farkında olmasa da Trabzon için çok şey ifade etmektedir. Onun Trabzon kùltür ve tarihiyle ilgili kitap ve makaleleri büyük önem arz etmektedir. O, hiçbir şey yapmasa da 22 ciltlik Trabzon Vilayet Salnameleri'ni yayımlaması, adının ebedileşmesi ve altın harflerle yazılması için yeterlidir. Zira bu az bir iş değildir. Trabzon'un mâzisinin mühim bir kısmı bu salnamelerde bulunmaktadır.

Heyamola Yayınları'nın "Trabzon'dur Yolumuz" serisinin 13. kitabı olan Okludere'yi Kudret Emirođlu kaleme almıştır. 100 sayfalık kısa hacimli bu kitapçıkta Trabzon'un bir köşesinden yola çıkılarak şehir ve şehir kùltürü üzerine birçok genel hükümlere varılmıştır.

Kudret Emirođlu'nun kaleme aldığı "Okludere" kitapçığında şu konu başlıkları sıralanmıştır: "Bir Sokak, Okludere Tabelası, ...okludere ve Trabzonluluk, Adımız Andımızdır, Çömlekçi, Sokak Edebiyatı, Horon ve Şiir, Mimarî Miras, Korkma Sönmez, Kemençe-Tulum-Davul-Zurna, Liman-Kâhyası ve İşçileri, Değirmenin Suyu ve Unu, Mahalle Kabadayısıyla Vardır, Gelinler-Damatlar, Medeniyet, Kimlerdensin?, Arap Kızı Camdan Bakıyor, Yağlan Ekmek, Köylü, Kulüpler-Dernekler-Kimlikler, Amerikan Arabası, Ander Çocukluk, Boyutlar-Nesneler, Tuz-Gaz, Tarih Bilinci, Semaver-Kütüphane, Organik, Masallar-Fıkralar, Daüssıla, Eski Fotoğraflar Yeni Filmler, Dönüşüm ve Proje, Kaynakça"

Günümüzde "Okludere" deyince Trabzonluların kaçı burayı hatırlıyor? Yazar Kudret Emirođlu bunu düşünmüş olacak ki kitabının henüz başında bu sokağı tanıtır okurlarına:

"Sokağın adını gösteren, bir direğe iliştilmiş belediye tabelasının baş tarafına, biri 'b' harfini eklemiş; kazımış. Böylece bizim, mahallemizin ve bütün mahallelilerin bilgisi olan gerçekle, belediyenin ve diğer tabelacıların resmi gerçeğinin arasındaki farkı gözlerimle görüyorum.... / Bokludere Sokağı, Trabzon'da Çömlekçi Mahallesinde, eski adıyla Erzurum Caddesinden dik bir yokuşla inip, Limonlu Sokak'la Sökmen Sokağı'nın birleştiğı köşede sona eren, küçük dar bir sokak. Gene küçük bir sokak olan Sökmen Sokağı da eski adıyla Rize Yoluna çıkıyor.... / Bokludere Sokağı'nın Erzurum Caddesi'ne ve oradaki üç bakkalla bir fırına açılan üst kısmı, dik ve yoz bir yer. Mevsimine göre çıkması iyice çetinleşiyor. Bunun için yapılmış ve zamanla dökülmüş merdivenler ve metal siyah boyalı bir trabzan, daha doğrusu parmaklıkları olmadığı için, metal bir tutunma hattı, borusu var(dı).... / 65 yılına kadar Okludere adı değişmemiş. Şimdi bu sokağın adı Liman Sokak..."

Kudret Emirođlu, Trabzon'un genelinde çok fazla bir şey ifade etmeyen; fakat aile çevresinin özelinde

çok şey ifade eden bir yer olduğu için Okludere'yi kaleme almış. Bunu "Ben Maçkalıy(d)ım. Okludere Sokağı ise benim temellerimin atıldığı yer..." sözlerinden anlıyoruz. Gerçekten de tarafsız bir gözle baktığımızda Okludere'nin bir Uzunsokak, bir Boztepe, bir Ayasofya, bir Ganita gibi özel bir anlam ve öneme sahip bir yer olmadığını görürüz. Zaten yazar da böyle bir iddia içerisinde değildir. Fakat burası söz konusu ailenin kök salıp güçlenmesinde, dal budak vermesinde özel bir anlama ve öneme sahiptir.

Trabzon'un ufak bir izdüşümü olan Okludere Sokağı, Emirođlu'na çok şey öğretmiştir. Zira çocukluğu bu sokak içerisinde geçmiştir. Tabir caizse kişiliğinin temelleri bu sokakta atılmıştır. Dedeleri, halaları, dayıları ve bütün akrabaları bu sokak etrafında yaşamışlardır. Okludere ismi, onun anı sandığının tılsımlı bir anahtarı hükmündedir. Bu kitap, bir ailenin bireysel tarihiyle bir şehrin mâzisine ait değer(li)lerin buluşturulduğu vesika hükmündedir.

Emirođlu "Okludere" adlı kitabında, dayısı şair Subutay Hikmet Karahasanođlu'yla ilgili de şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Maçkalıydı, Çömlekçiliydi, Trabzonluydu, Türkiyeli ve dünyalıydı. Ayrılmaz kimliklerinden biri olarak şairdi. Türkiye'nin bütün şiir dünyasıyla 'organik' ilişkide bulunan biri olarak hiçbir zaman ulvi, esin perili, ayrı bir dünyadan bizlere bir lütuf olarak yaşamadı. Herhalde insan sevgisi, şiir sevgisi ve bu topluma ve yaşama ilişkin bilgi birikimini kaynaştırdığı bilinci ile 'iyi' bir yerde duruyordu."